

Broj: 01-138/18-3
Podgorica, 18.04.2018. godine

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14), nakon završenog postupka po pritužbi, daje

MIŠLJENJE

I. Uvod

1. XY iz Nikšića, podnio je pritužbu na rad JU Centra za socijalni rad Nikšić.
U svojoj pritužbi, između ostalog, izjavio je: da ima troje djece s bivšom suprugom, YX: X, Y i W; da je brak formalno razveden 7. novembra 2017. godine; da su djeca povjerena majci i da je dogovoren način održavanja ličnih odnosa sa ocem; da ih on viđa skoro svakodnevno i da brine o njima; da deca pohađaju osnovnu školu "...." u Nikšiću; da ima primjedbe na način na koji majka brine o djeci, zbog čega se obratio nadležnom organu starateljstva, kako bi se provjerili ti navodi i ustanovili uslovi u kojima oni borave; da su službenici Centra za socijalni rad Nikšić, najavili svoje posjete majci, kao i razlog za posjetu, te je majka bila u mogućnosti da predstavi situaciju drugačijom; da takav tretman Centra nije objektivna i nepristrasna. Smatra da su povrijeđena prava njegove djece.

II. Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio i dobio izjašnjenje od JU Centra za socijalni rad Nikšić.

3. U izjašnjenju Centra za socijalni rad Nikšić, između ostalog, navodi se: da je brak bivših supružnika X razveden 7.11.2017. godine, a djeca povjerena majci XY; da se, nakon okončanja postupka otac djece prvi put obratio Centru 17.11.2017.godine i naveo da je majka tokom jednog vikenda djecu odvela za i da su djeca ostala sa nepoznatim licem; da su na te navode, majku djece obišli, obavili razgovor sa njom i mldb.djecom, a da su ocu dostavili pismeno obavještenje o preduzetim aktivnostima; da roditelj kome su djeca povjerena na dalju brigu i odgoj ima pravo da sa djecom planira aktivnosti, čak i ako one predviđaju odlazak u drugi grad za što nije potrebna saglasnost drugog roditelja; da kako je tada majka djece saopštila, djeca su oko sat vremena ostala sa X (17 god), sestričinom X strine, i da se to dogodilo samo jednom. Da su po ponovnom obraćanju oca djeteta, od pedagoško-psihološke službe OŠ "....", zatražili informacije o aktuelnom školskom uspjehu djece redovnosti pohađanja nastave o poteškoćama u savlađivanju gradiva, saradnji sa majkom, i dr.da su i od JZU Dom zdravlja, u Nikšiću, zatražili informacije o mldb. XY, koji prema navodima oca, više ne ide na tretmane kod psihologa; da su 23. februara 2018.g. obišli XY bez prethodne najave.; da je u stanu bio najstariji dječak X (11 god), jer je majka sa najmlađim dječakom W bila u školi, kako bi pravili čestitke za 8.mart; da su nakon toga pozvali majku da istog dana dođe u prostorije Centra na razgovor; da je na razgovor došla sa najmlađim dječakom koji je u kontaktu sa

majkom izuzetno blizak, još uvijek nezreo, neadaptiran u potpunosti na zahtjeve škole; da majka navodi da X ima probleme u izgovoru pojedinih glasova i da je na logopedskom tretmanu, od novembra prošle godine; da su oba dječaka koji su tog dana viđeni, uredne spoljašnjosti, nema pokazatelja zanemarivanja higijenskih potreba djece; da je psiholog XY (JZU Dom zdravlja Nikšić) za mlđb. X Y dostavila obavještenje u kome se navodi da je u jednom trenutku došlo do prekida tretmana, zato što je dječak pokazao znatno poboljšanje, a da saradnju sa majkom dječaka ocjenjuje se pozitivno; da je majka informisala Centar da su se opet obratili psihologu; da se u izvještaju OŠ "....", navode sljedeća zapažanja za mlđb. djecu X, Y, W Y:

- "XY je na časovima miran, tih učenik, bez ispada i nepoželjnih oblika ponašanja. Odnos sa drugom djecom je korektan, nema odstupanja, kao ni socijalne izolacije". Evidentiraju se sniženja postignuća iz predmeta matematika i crnogorski jezik, da odjeljski starješina ostvaruje kontakt u većini slučajeva, sa majkom djece.
- „YY. učenica III razreda, na drugom klasifikacionom periodu ostvaruje uspjeh, koji odgovara prosjeku od početka školovanja. Redovno dolazi na nastavu, nema odstupanja u odnosu na ostalu djecu, da je samo sa majkom ostvaren kontakt.
- "WY je učenik II razreda, koji se intenzivno pratio od početka školovanja, od strane učiteljice. u saradnji sa pedagoškinjom škole. Imao je blagih poteškoća u izgovoru pojedinih glasova, te je predlagan logopedski tretman"; da zahvaljujući istrajnom i intenzivnom radu učiteljice, uzimajući u obzir i rastavu roditelja, nastale poteškoće se prevazilaze.
- Da su djeca praćena od strane pedagoškinje škole, ali da učiteljice, kao ni roditelji nijesu isticali potrebu za dodatnom podrškom;

4. U izjašnjenju se dalje navodi da sve prethodno ukazuje da majka ni u jednom segmentu nije zanemarijla roditeljske obaveze, da se njena saradnja sa svim institucijama u sistemu zaštite ocjenjuje pozitivnom; da se radi o periodu adaptacije na uslove post razvodnog perioda; da kategorizacije roditeljstva kao neadekvatnog, prenaplašavanje propuista drugog roditelja, dodatno komplikuju funkcionisanje majke; da je adekvatna međusobna komunikacija, uključenost oba roditelja, razumijevanje podrška, pšreduslov za uspješnu adaptaciju djece nakon razvoda roditelja; da se zbog svega procjenjuje da bi oba roditelja bilo potrebno uključiti u savjetodavni proces, kako bi radili na uspostavljanju zdravih međusobnih granica, da je majka djece upućena na savetodavni tretman u Savjetovalište za brak i porodicu, kako bi joj se pružala dodatna podrška, u cilju adaptacije na nastale okolnosti; da se, takođe, određuje korektivna mjera „*nadzor nad vršenjem roditeljskog prava*“ koji će omoćuciti trajniju pomoć i usmjeravanje u vršenju roditeljskih prava i dužnosti i obezbijediti roditelju kom su djeca povjerena, podršku za prevazilaženje aktuelnog stanja.

III. Utvrđene činjenice

5. Iz pritužbe, dostavljenog izjašnjenja proizilazi:

- da an XY iz Nikšića, iz braka XY, ima troje djece, uzrasta 11, 8 i 7 godina;
- da je brak razveden 7.11.2017. godine, a djeca povjerena majci na brigu i odgoj;
- da se otac djece, obratio JU Centru za socijalni rad Nikšić, obavještenjem da majka ne vodi adekvatnu brigu o djeci i zatražio da se provjeri stanje na terenu;
- da su predstavnici tog Centra, 23.02.2018. godine, obavili nenajavljen posjetu porodičnoj kući majke, kojom prilikom su razgovarali sa mlđb. X koji je bio kod kuće, dok su kasnije razgovarali sa majkom koja je došla u Centar, sa najmladjim sinom;
- da su takođe, zatražili izvještaje škole koju djeca pohađaju, kao i od Doma zdravlja Nikšić;
- da Centar procjenjuje da majka nije zanemarijla svoje roditeljske obaveze i da je njena saradnja pozitivna, ali da takođe smatraju da treba savjetodavno raditi sa oba roditelja;
- da je Centar odredio mjeru '*nadzora nad vršenjem roditeljskog prava*' majke;

4. Relevantni propisi

6. Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br. 1/2007), određeno je:

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti. (Član 74/1)

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere.

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (Član 3)

Države-potpisnice će se truditi što više mogu da osiguraju priznanje principa da oba roditelja u osnovi imaju zajedničku odgovornost za podizanje i razvitak djeteta. Roditelji ili, ako je takav slučaj, zakonski staratelji, snose prvenstvenu odgovornost za podizanje i razvitak djeteta. Njihova osnovna briga će biti najbolji djetetovi interesi.

Da bi garantirale i unaprijedile prava iznesena u ovoj Konvenciji, države-potpisnice će pružiti odgovarajuću pomoć roditeljima ili zakonskim starateljima, u snošenju odgovornosti za podizanje djeteta i osiguraće razvitak institucija, ustanova i službi za brigu o djeci. (čl. 18/1 i1)

8. Porodičnim zakonom („Sl. list CG“ br. 1/07 i 54/16), propisano je:

Roditelji imaju pravo i dužnost da čuvaju i podižu dijete tako što će se oni lično starati o njegovom životu, razvoju i zdravlju.

Roditelji ne smiju ostavljati bez nadzora dijete predškolskog uzrasta.

Roditelji mogu privremeno povjeriti dijete drugom licu samo ako to lice ispunjava uslove za staratelja. (čl 70)

Organ starateljstva dužan je da roditeljima pruža odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzima potrebne mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta, a na osnovu neposrednog saznanja ili obavještenja. (čl. 80 stav 1)

Ako opravdani interesi djeteta to zahtijevaju, organ starateljstva upozoriće roditelje na greške i propuste u vaspitanju i podizanju djeteta i pomoći im da dijete pravilno odgajaju, a može ih uputiti da se sami ili sa djetetom obrate određenom savjetovalištu, zdravstvenoj, socijalnoj, vaspitnoj ili drugoj odgovarajućoj ustanovi. (čl. 81)

Kad je roditeljima potrebna trajnija pomoć i usmjeravanje u vršenju roditeljskih prava i dužnosti ili je neophodno neposredno praćenje stanja i uslova u kojima dijete živi, organ starateljstva odrediće nadzor nad vršenjem roditeljskog prava u pogledu djece ili u pogledu pojedinog djeteta.

Odlukom o nadzoru organ starateljstva utvrdiće program nadzora i odrediti lice koje će pratiti razvoj djeteta, kontrolisati postupke roditelja, podnositi periodične izvještaje organu starateljstva i preduzimati druge mjere u interesu djeteta. (čl. 82)

9. Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti (“Sl. list CG”, br. 27/13 ,01/15, ...01/17)

Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge obuhvataju:

savjetovanje, terapiju, medijaciju, SOS telefon i druge usluge s ciljem prevazilaženja kriznih situacija i unaprjeđivanja porodičnih odnosa. (član 63)

10. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG" br. 42/11 i 32/14) propisuje:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (član 41/1)

5. Zaključna ocjena

11. Na osnovu sprovedenog postupka, Zaštitnik je ustanovio da je u konkretnom slučaju, JU Centar za socijalni rad Nikšić, preduzimao potrebne mjere i radnje iz svoje nadležnosti, u cilju ostvarivanja prava podnosioca pritužb, kao i prava i najboljeg interesa njegove djece.

12. Konstatuje se da je presudom od razvodu braka koja je donijeta u novembru 2017. godine razveden brak podnosioca pritužbe i njegove supruge a mal. djeca povjerena majci. Po obraćanju oca Centar je preduzimao aktivnosti u cilju provjere njegovih navoda. Obavljeni su razgovori sa majkom i djecom, o čemu je otac povratno informisan. Centar je po ponovnom obraćanju oca, izvršio nenajavljenju posjetu majci. Takođe Centar je zatražio izvještaje od škole koju pohađaju djeca, kao i od nadležne zdravstvene ustanove. Predstavnici Centra su konstatovali da ishod radnji koje su sproveli, upućuje da majka nije zanemarila svoje roditeljske obaveze, te da saraduje sa svim institucijama u sistemu zaštite.

13. Iz izvještaja Škole, zapaža se da su djeca zbog rastave roditelja i prevazilaženja poteškoća, praćena od strane pedagoškinje škole dok nastavnici/učitelji kao ni roditelji nijesu oglašavali porebu za dodatnom podrškom.

13. Zapaža se da su predstavnici Centra za socijalni rad Nikšić procijenili da u savjetodavni proces treba uključiti oba roditelja, kako bi se uspostavile zdrave međusobne granice i kako bi se djeca uspješnije adaptirala nakon razvoda roditelja. Takođe, saglasno odredbama Porodičnog zakona, određena je mjera 'nadzora nad vršenjem roditeljskog prava' majke, kako bi joj se omogućila trajnija pomoć i usmjeravanje u vršenju roditeljskih prava i dužnosti kao i podrška za prevazilaženje aktuelnog stanja.

14. Kod ovakvog stanja stvari, imajući u vidu da je organ starateljstva preduzimao i da i dalje preduzima aktivnosti u cilju zaštite prava i najboljeg interesa djece podnosioca pritužbe, smatramo da ne postoje razlozi za dalje postupanje Zaštitnika po ovoj pritužbi.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnosiocu pritužbe
- JU Centru za socijalni rad Nikšić
- a/a